

Dokument nr. 8:5

(2003-2004)

Privat forslag fra stortingsrepresentantene Ågot Valle og Trine Skei Grande

Forslag fra stortingsrepresentantene Ågot Valle og Trine Skei Grande om registreringsordning for lobbyvirksomhet i Stortinget

Til Stortinget

BAKGRUNN

Stortinget har vedtatt klare og omfattende regler for offentlighet og innsynsrett i forvaltningen. Til grunn for disse regler ligger at borgerne i all hovedsak skal ha tilgang til den informasjon som forvaltningen og politiske organer har, og at denne ikke er de enkelte saksbehandlers eller folkevalgtes eiendom.

Det er på denne bakgrunnen et paradoks at Stortinget selv har langt mindre åpenhet og offentlighet i sitt arbeid enn regjeringen og forvaltningen. På et viktig område går ikke regelverket langt nok i å ivareta åpenhet og innsyn. Det gjelder Stortingets regler for offentlighet rundt ulike former for lobbyvirksomhet, personer som på vegne av en organisasjon eller klient oppsøker Stortinget for å påvirke en sak som er til behandling.

Lobbyvirksomhet har blitt en stadig viktigere del av politiske beslutningsprosesser, noe som har både positive og negative sider. Gjennom å bidra med sin kunnskap og sine innfallsvinkler til aktuelle politiske saker, kan lobbyister være en demokratisk viktig kilde til supplerende informasjon ut over det som opplyses i saksdokumentene. Et godt samspill mellom beslutningstakerne og dem beslutningene angår, er viktig i et levende demokrati. På den andre siden er det politiske systemet under stadig økende press av sterke profesjonsinteresser, ulike former for organiserte særinteresser og maktkonsentrasjon i næringslivet. Utstrakt lobbyisme vil gi størst påvirkningskraft

til økonomisk sterke og velorganiserte særinteresser på bekostning av andre viktige interesser, noe som er uheldig sett fra et demokratisk synspunkt og kan skape mistro til hele det politiske systemet.

Større åpenhet rundt lobbyisters virksomhet vil være et godt bidrag til å bedre innsynet i viktige deler av den politiske beslutningsprosessen. Både Europaparlamentet og Kongressen i USA har systemer for registrering av lobbyister. Målsettingen med denne registreringen - som i begge tilfeller er allment tilgjengelig - er først og fremst å sikre åpenhet omkring lobbyvirksomheten. Europaparlamentet krever i tillegg at registrerte lobbyister skal respektere en «Code of conduct», og Kongressen i USA har regler som har til hensikt å avdekke det økonomiske omfanget av lobbyvirksomheten.

Et annet viktig argument for åpenhet om lobbyisme er den praksis som har utviklet seg de siste årene, der Stortinget i stigende grad endrer regjeringens forslag på et detaljnivå som etter tidligere praksis har vært regjeringens eget anliggende. Regjeringens forslag fremmes vanligvis etter en omfattende utredning og åpne, brede høringsprosesser. Stortingets endringer skjer stadig oftere brått, og med liten eller ingen prosess som sikrer at motforestillinger kommer fram og blir vurdert. Desto viktigere blir det da at det blir åpenhet om hvem som er premissleverandører for Stortingets endringer av framlegg fra regjeringen. Fra et demokratisk ståsted vil det være svært uheldig dersom bestemte aktører i et marked eller en bransje skaffer seg skreddersydde rammevilkår gjennom lukket kontakt med partigruppene på Stortinget. At de siste årene har blitt stadig flere profesjonelle lobbyister og informasjonsbyråer som opptrer på vegne av slike klienter, forsterker dette problemet ytterligere.

Skillet mellom personer som opptrer som lobbyister og de som oppsøker stortingsrepresentanter som

borgere og velgere, er ikke entydig. Det må være en klar forutsetning for nye lovregler at det ikke legges hindringer i veien for slik kontakt direkte mellom borger og folkevalgt. Både Europaparlamentet og Kongressen i USA har funnet fram til regler som ivaretar begge hensyn, og dette burde være fullt mulig å løse i en videre utredning også i Norge.

Det må også utredes hvordan registreringen kan bli offentlig tilgjengelig, og så presis at det går fram hvem man representerer, hvem man er i kontakt med og hvilken sak det gjelder. Representanter fra informasjonsbyråer bør også pålegges å opplyse hvilken klient de representerer i den enkelte sak.

FORSLAG

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

Det utarbeides forslag til en registreringsordning for dem som oppsøker Stortinget på vegne av seg selv eller andre for å påvirke Stortinget i saker som er til behandling.

15. oktober 2003